



Верховний
Суд

Звільнення платників податків від надмірного тягара відповідальності згідно з пунктом 73 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України

Ханова Раїса Федорівна,
суддя Верховного Суду, к.ю.н.

Законодавчі зміни



Непропорційність



За позицією законодавця, який виявив непропорційність у механізмі відповідальності за несвоєчасну реєстрацію податкової накладної, що не надається покупцю товарів, Закон № 466-IX чітко закріпив, що пункт 73 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України підлягає застосуванню до штрафів, нарахованих платникам податків протягом періоду з 1 січня 2017 року до 31 грудня 2019 року за наведених у цій же нормі умов.

(постанова Верховного Суду від 20 травня 2021 року у справі № 240/5855/19)

Правозастосування



Чинною та такою, що підлягає до застосування, є редакція пункту 73 підрозділу 2 розділу ХХ «Перехідні положення» Податкового кодексу України, якою впроваджена ретроактивна дія закону у відповідних правовідносинах, тобто така, яка передбачає, що дата вступу в силу та дата набрання чинності акта збігаються, але він змінює на майбутнє правові наслідки діянь і подій, які відбулися до набрання ним чинності.

(постанова Верховного Суду від 1 квітня 2021 року у справі № 620/2515/19)

Аналіз норм



Виходячи зі змістовного та синтаксичного аналізу побудови норм права, законодавець мав на меті не лише уточнити та розширити перелік випадків, за яких платник податків звільняється від відповідальності, передбаченої пунктом 120-1.1 статті 120-1 Податкового кодексу України, а й убезпечити платників від надмірного тягаря відповідальності, установленого раніше чинними положеннями цієї статті, у випадках та за умов, наведених у пункті 73 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України.

(постанова Верховного Суду від 11 листопада 2020 року у справі № 160/1553/19)

Ретроактивність



Ретроспективна дія положень пункту 73 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України проявляється в тому, що такі положення поширюють свою дію на всі штрафні санкції, нараховані платникам податків протягом періоду з 1 січня 2017 року до дати набрання чинності Законом № 466-IX.

(постанова Верховного Суду від 11 січня 2021 року у справі № 480/3000/19)

Правові межі

Широкі межі компетенції національних органів влади

Наявність розумних підстав

Відповідно до непорушності та з дотриманням законних прав і свобод людини

Ретроспектива для усунення технічних недоліків закону згідно з публічним інтересом (рішення Європейського суду з прав людини у справі «N.K.M. v. Hungary»)

Зворотна дія в часі за прямою вказівкою про це в законі або іншому нормативно-правовому акті (рішення Конституційного Суду України від 9 лютого 1999 року № 1-рп/99)

Неузгодженість зобов'язань



Під неузгодженими грошовими зобов'язаннями розуміються ті, щодо яких відповідні податкові повідомлення-рішення знаходяться в процедурі адміністративного або судового оскарження (без обмеження інстанційності судового розгляду) і грошові зобов'язання за ними не сплачені станом на дату набрання чинності Законом № 466-IX.

(постанова Верховного Суду від 10 серпня 2020 року у справі № 640/6528/19)

Призначення неузгодженості

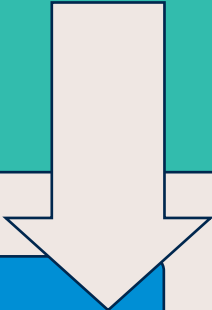


Зміст і обсяг поняття неузгодженості має спеціальне призначення та розкривається в дужках. Зазначене поняття становить окремий, відмінний від загального визначення зміст узгодженості грошових зобов'язань. Законодавець не передбачив застосування загальної дефініції, визначеної пунктом 56.18 статті 56 Податкового кодексу України, для реалізації права, визначеного пунктом 73 підрозділу 2 розділу XX цього Кодексу.

(постанова Верховного Суду від 1 вересня 2020 року у справі № 340/1857/19)

Засади

Принцип «належного урядування»
(рішення Європейського суду з прав людини у справі
«Москаль проти Польщі»)



Частина друга статті 19 Конституції України



Ускладнене застосування з огляду
на відсутність нормативного акту,
що деталізує процедуру перерахунку
суми штрафів і узгодження процедури
з порядком винесення відповідного
рішення, обліку тощо

Правові наслідки



Необхідно визнавати протиправним і скасовувати як акт індивідуальної дії податкове повідомлення-рішення, яке не відповідає легальній меті державного регулювання спірних правовідносин згідно зі змінами, уведеними Законом № 466-IX, і є непослідовним у контексті положень цього Закону як таке, що покладає безпідставний податковий тягар на платника.

(постанова Верховного Суду від 31 березня 2021 року у справі № 640/6342/19)



—
Верховний
Суд

Дякую за увагу!